466

٦ نچی جزء

بزنڭ مکتب

ابتدائی ٣ - ٤ نچی صنفلرغه مخصوص حساب مسئله‌لری.

مرتبی: معلم ن. دوماوی.

«کریموف، حسینوف وشرکاسی» نڭ مطبعه‌سی

اورنبورغ — ١٩١٢

ناشری: حسین حسینوف، اورنبورغده.

بسم الله الرحمن الرحیم

I

برنچی فصل

جمع

١

١) احمد نڭ (٢٠) تین آقچه‌سی بار ایدی، أتکاسی ینه (٣) تین بیردی. احمد نڭ باری نیچه تین آقچه‌سی بولدی؟

٢) بره‌ونڭ (٤٠) کوکایی بار ایدی، ینه (٧) کوکای آلدی. نیچه کوکایی بولدی؟

٣) مکتبده باری (٦٠) شاکرد بار ایدی، ینه (٥) شاکرد کیلدی. مکتبده باری نیچه شاکرد بولدی؟

٤) بر بالا (١٠) تینلك کاغذ، (١٢) تینلك قارا آلدی. بارینه نیچه تین آقچه بیردی؟

٥) أتکاسی اوغلینه (٢٠) تین، قزینه (٣٣) تین آقچه بیردی. بارینه نیچه تین بیرگان بولور؟

٦) یامشچیك بر مرتبه (٤٠) چاقرم باردی، ایکنچی مرتبه (٢٥) چاقرم باردی. بس ایکی مرتبه‌ده باری نیچه چاقرم یر بارغان؟

۷) بر بالا کتابندن (۱۶) بیت اوقودی ، ینه (۶) بیت اوقیسی قالدی . بس کتابده باری نیچه بیت بولا؟

۸) مکتبگه (۳۳) شاکرد کیلدی ، (۸) شاکرد کیلمی قالدی . اوقوچی شاکرد باری نیچه بولا ؟

۹) صاتوچی (۱۵) پوط مای صاتدی ، اوزنده ینه (۱۲) پوط قالدی . صاتوچینک باری نیچه پوط مایی بولغان ؟

---

۱۰) بره‌و کیبتدن بر پوط اون آلوب (٤۵) تین آقچه بیردی ، ینه (۱۵) تین بیره‌سی قالدی . بر پوط اون نه حق؟

۱۱) بره‌و کیبتدن بر پوط صولی آلوب (۳۲) تین آقچه بیردی، (۱۹) تیننک چاباتا بیردی. بر پوط صولی نه‌حق؟

۱۲) غنوارنک (۱۷) کونی اوزدی، ینه (۱۴) کونی قالدی. غنوار آیی نیچه کون ؟

---

۱۳) بره‌و ایو صالور ایچون (۴۶) بوره‌نه آلدی، ینه ایوصالور ایچون (۳۵) بوره‌نه یتمه‌دی. ایو صالور ایچون باری نیچه بوره‌نه کیره‌ک؟

۱۴) برکشی یولغه چقدی، (۵۷) چاقرم بارغاندن صوک ینه (۱۸) چاقرم باراسی قالدی . بس چققان یرندن بلرا طورغان اورنینه نیچه چاقرم ؟

۱۵) مکتب گه کیلوچی بالالرنک (۵۷) سی دفترگه یازلدی ، (٤۲) سی یازلمای قالدی . مکتب گه نیچه بالا کیلـگان ؟

---

۱۶) برصنفده (۲۹) شاکرد ، ایکنچی صنفده آندن (۱۵) آرتق . ایکنچی صنفده نیچه شاکرد بولا ؟

۱۷) ابیسی (۶۵) یاشنده ، باباسی آندن (۱۲) یاش زور. باباسی نیچه ده ؟

١٨) آتاسی (٣٢) یاشنده وقت بالاسی طودی . بالاسی حاضر
(١٥) یاشده. بس آتاسی حاضر نیچه‌ده بولور؟

١٩) بر بالا بر کونده (٢٥) بیت اوقودی . ایکنچی کونده
(٢٦) بیت اوقودی . کتابنی اوقوب چغارغه ینه (١٤) بیت قالدی .
کتاب نیچه بیتلی بولا؟

٢٠) (٣٠) تینگه بر قداق مای، (٢٠) تینگه بر قداق جیمش،(٤٠)
تینگه ایت آلنسه بارینه کوبمی آقچه کیره‌ك ؟

٢١) بر صنفده (٢٢) شاکرد ، ایکنچی صنفده (٣٣) ، اوچنچی‌ده
(٤١) ؛ باری نیچه شاکرد ؟

٢٢) بر آغاچده (٢٩) آلما ، ایکنچی آغاچده آندن (٣٠) آلما
آرتق ، بس بو ایکی آغاچده باری نیچه آلما بولا ؟

٢٣) بر پوط صولی (٣٠) تین، بر پوط اون صولیدن (١٥) تین
قیمتره‌ك . بر پوط صولی ، بر پوط اون آلورغه کوبمی آقچه کیره‌ك ؟

٢٤) بر یوکده (٢٣) پوط آلما ، ایکنچی یوکده آندن ١٦ پوط
کوبره‌ك . بو ایکی یوکده باری نیچه پوط آلما بولا ؟

٢٥) بره‌ونك (١٧) پوط بغدایی بار. آرشی آندن (٢٢) پوط
آرتغراق . اما صولیسی آرشدن (٥) پوط آرتق . بار ایگونی نیچه
پوط بولا ؟

٢٦) بر کیبانده (١٩) الاو، ایکنچی کیبانده آندن (١٩) الاو
آرتق . اوچنچی کیبانده اوّلگی ایکی کیبانده‌گی قدر. بس بار
کیبانده نیچه الاو ایگونی بار؟

٢٧) آولده‌غی (٢٦) ایو نك باشی صالام ایله یابقان . قالای ایله

یابقانلری آنلردن (١۵) آرتق . بالچق ایله یابقانلری صالام ایله یابقانلر قدر . بس آولده باری نیچه یورط بولا ؟

طرح

٢٨) ایونك باشندن (١۵) کوگارچن اوطورا ایدی ، (٧) سی اوچوب کیتدی ، نیچه کوگارچن قالدی ؟

٢٩) بر بالانك (١٧) چیکلوگی بار ایدی ، (٩) دانه‌سن آشادی ، نیچه قالدی ؟

٣٠) بره‌و (٣٠) قاربوز آلغان ایدی ، (٨) سی ناچارچقدی . یخشی قاربوز نیچه بولغان ؟

٣١) بره‌و آت صاتوب آلغاچ (٩۵) صوم آقچه بیرگان ایدی ، (٢۵) صوم قایتاروب آلدی : آت نه بها ؟

٣٢) آولده (۵٠) یورط ایدی . یانغاندن صوڭره (٢٦) غنه قالدی . نیچه یورط یانغان ؟

٣٣) مکتب ده آلتمش (٦٠) شاکرد . آنلرنك (١٢) سی سبق بلمه‌گان ایچون آشدن قالدرلدی . نیچه‌سی قایتوب کیتدی ؟

٣٤) حکیم نك آطی (٦۵) صوملق . حلیم نك آطی آندن (١٦) صوم یون . حکیم نك آطی نه حق ؟

٣۵) باباسی (٨٧) یاشده ، ابیسی آندن (١٩) یاش کچیره‌ك . ابیسی نیچه یاشده بولا ؟

٣٦) بر کشی (٧٨) تینگه ایت آلدی . (٦٨) تین بیردی . نیچه تین بیره‌سی قالدی ؟

٣٧) میچنی توزه‌تور ایچون (٥٤) کیرپچ آلغانلر ایدی . (٤٠) کیرپچ آرتدی . توزه‌تورگه نیچه کیرپچ کرگان بولا ؟

٣٨) بره‌ونڭ (٤٠) صارغی بار ایدی ، (١٧) سی یوغالدی . نیچه قالدی؟

٣٩) آتاسی (٤٥) صوملق اشله‌گانن ، مالایی باری (١٢) صوملق غنه اشلی . بس آتاسی مالایندن نیچه صوم آرتق اشلی هم مالایی آتاسندن نیچه صوم کیم اشلی ؟

٤٠) (٤٠) عددن (٦٧) ایته‌ر ایچون نیچه‌نی قوشارغه کیره‌ك ؟

٤١) بره‌و بر قداق چیکل‌وك آلدی ، چیکل‌وکنڭ قداغی (٤٥) تین . اول کشینڭ (١٧) تین آقچه‌سی یتمه‌دی . یاننده نیچه تین آقچه‌سی بولغان؟

٤٢) بر تارتمه‌ده بر نه قدر کارانداش بار ، شونلر یانینه ینه (١٨) کارانداش قویساق بارسی (٥٤) کارانداش بولا . بس تارتمه‌ده نیچه کارانداش بولغان ؟

٤٣) آتاسی (٩٢) ده ، آناسی آندن (١٥) یاش کچی ، قزلری آناسندن (٣٦) یاش کچی . قزلری نیچه‌ده بولا؟

٤٤) بر کیبانن (٧٨) الاو ، ایکنچی کیبانن آندن (١٦) الاو کیم ، اوچنچی کیبانن ایکنچی کیبانن گیدن (٢١) الاو کیم . اوچنچی کیبانن نیچه الاو ؟

٤٥) بر شاگغه (٩٠) چیله‌ك صوکره . قزی (٢٨) چیله‌ك کیتردی ، انکاسی شوندن صوڭ شاگنی طوتردی . انکاسی نیچه چیله‌ك کیترگان؟

۴۶) کتاب (۷۵) بیتلی ، بر بالا آنی اوقودی ، چغارغه (۱۸) بیت قالدی . نیچه بیت اوقوغان؟

۴۷) عین الله آبزی شاکردن (۲۲) یل صوك طودی ، حاضر شاکر (۴۱) ده . بس عین الله نیچه یاشده بولا؟

جمع ایله طرح

۴۸) برکشی (۴۵) صومغه آط ، (۳۳) صومغه صغر آلوب (۱۰۰) صوملق کاغد آقچه بیردی . نیچه صوم قایتاروب آلور؟

۴۹) ذاهن بازاردن (٤۰) تینلك ایت ، (۳۵) تینلك مای آلغان ایدی ، لکن بونلرغه تولەرگه (۱۷) تین آقچەسی یتمەدی . ذاهن نك آقچەسی نیچه تین بولغان؟

۵۰) معلمنك قولنده (۲۹) کارانداش بار ایدی، شونلرنك (۱۸) دانەسن مالایلرغه ، (۷) دانەسن قزلرغه بیردی . معلمده نیچه کارانداش قالدی؟

۵۱) شاکرده (۸۷) چیلەك صو بار ایدی . بر مرتبه (۲۰) چیلەك ، ایکنچی مرتبەده (۱۹) چیلەك هم اوچنچی مرتبەده (۲۷) چیلەك صو آلدیلر . شاکرده نیچه چیلەك صو قالدی؟

۵۲) بر شاکردنك (۱۲) تینلك قارا ، (٢٤) تینلك کاغد هم (۱۶) تینگه کتاب آلغاندن صوکره یاننده ینه (۲۷) تین آقچەسی قالدی . اول شاکردنك بارسی نیچه تین آقچەسی بولغان؟

۵۳) برکشینك کیبندن (۲۹) تین آلاسی بار ایدی ، (۲۱) تینگه

شیکر ، (١٩) تینگه مای آلدی . ایندی نیچه تین بیرر ، اگر آلاسنك حسابلاسه‌لر ؟

٥٤) بر سوداگر بر کوننی (٧٢) تینگه قورای چیله‌گی آلوب (٨٧) تینگه صاتدی ، ایکنچی کونك (٤٩) تینگه چیه آلوب (٦١) تینگه صاتدی . قایسندن کوبره‌ك فائده ایتدی هم نیچه تین کوبره‌ك ؟

٥٥) ماغازینك ایکی قوصوق صیتسه بار . برسی (٨٦) آرشین ، ایکنچیسی آندن (٢٩) آرشین کیمره‌ك . شونلردن (٤٧) آرشین صاتدیلر . بس نیچه آرشین قالدی ؟

٥٦) بر بوچقه‌ده (٢٧) چیله‌ك دگت ، ایکنچیسنده آندن (١٦) چیله‌ك آرتق . شول میچکه‌لردن بر کشیگه (١٧) چیله‌ك صاتدیلر . ایکنچی کشیگه آندن (٩) چیله‌ك کیم صاتدیلر . بس بو ایکی بوچقه‌ده نیچه چیله‌ك دگت قالدی ؟

٥٧) صغر ، آط ، صارق اوچاوینه (٨٧) صوم توله‌دیلر . آط نیچه صوم طورور ، اگرده صارق (٦) صوم ، اما صغر صارقدن (٢٥) صوم قیباتراق بواسه ؟

٥٨) بریردن (٤٢) ئولاو آرش کرتدیلر . ایکنچی یردن آکارغه قاراغانده (٩) ئولاو کیمره‌ك کرتدیلر . اوچنچی یردن ایکنچی یرگه قاراغانده (١٩) ئولاو آرتغراق کرتدیلر . بس بو اوچ یرنك بارندن مجموعی نیچه ئولاو آرش کرتکانلر ؟

٥٩) شیکرنك قداغی (٢٢) تین . ماماپاسینك قداغی (١٩) تین قیباتراق . کانفیت ماماپاسیدن (١٧) تین آرزان . برکشی برقداق شیکر ، برقداق ماماپاسی ، برقداق کانفیت آلدی ، اما بولارغه توله‌رگه آقچه

سی (١٩) تین یتمه‌دی . اول کشینك آقچه‌سی نیچه تین بولغان ؟

٦٠) بر طارتمه‌ده (٧١) قلم بار ایدی . بر کونده شونلردن (١٢) قلم ، ایکنچی کونده آشکارغه قاراغانده (١٩) قلم آرتغراق آلندی . بس طارتمه‌ده نیچه قلم قالدی ؟

٦١) مسافر بر کونده (٢٧) چاقرم کیتدی . ایکنچی کونده آندن (١٩) چاقرم کیمره‌ك کیتدی . بس ایکی کونده نیچه چاقرم بارغان ؟

---

٦٢) بر باقچه‌ده باری (٩٢) آغاچ . (٣٢) سی طوپل . آلما آغاچی طوپلدن ١٥ کیم . قالغانی یوکه آغاچی . یوکه آغاچی نیچه ؟

٦٣) کیبتـکه اوچ باش شیکر کیتردیلر . برسنده (٣٧) قداق . ایکنچیسنده آندن (٩) قداق کیم ، اوچنچیسنده ایکنچیدن (٦) قداق آرتق . بس کیبتـکه باری نیچه قداق شیکر کیترلـگان ؟

٦٤) باقچه‌چی بر مرتبه (٣٧) آلما ، ایکنچی مرتبه آندن (١٨) آلما آرتغراق جیدی . شونلرنك (٩) دانه‌سن بالاسینه بیردی . (٢٥) دانه ـ سن اوزینه آلدی . قالغانلرن صاتدی . باقچه‌چی نیچه آلما صاتقان ؟

---

٦٥) بر ایگونچی بر بردن (٤٣) پوط ، ایکنچی یردن (٩) پوط کیمره‌ك ، اوچنچی یردن اوّلـگی ایکی یرده‌گیگه قاراغانده (١٧) پوط کیمره‌ك ایگن آلغان . بس بار یردن نیچه پوط ایگن آلغان بولا ؟

٦٦) مکتبده باری (٩٩) شاکرد . برنچی صنفده (٢١) ، ایکنچیسنده آندن (٩) آرتق ، اوچنچیسنده آنلرنك ایکاوندن گیدن (١٥) کیم ؛ بس دورتنچی صنفده نیچه شاکرد بولا ؟

٦٧) بر شاکرد یوز بیتلی کتاب اوقورغه کرشدی . بر کوننی (٣١) بیت ، ایکنچی کوننی آندن (٢٩) بیت آرتغراق اوقودی ، اما

اوچنچی کوننی کتابنی اوقوب چقدی. اوچنچی کوننی نیچه بیت اوقوغان؟

ضرب

٦٨) بر کتاب دورت (۴) تین. شوندی (٦) کتاب نیچه تین بولور؟
٦٩) بر دفتر (۵) تین. شوندی (۷) دفتر نیچه تین بولور؟
۷۰) بر کشی کیبتدن قداغی (٦) تینلك (۹) قداق کومچ آلغان، نیچه تین آقچه بیرر؟
۷۱) بر آرشین ده (٤) چیرك، (۸) آرشین ده نیچه چیرك بولور؟

۷۲) بر تاولك ده (۲٤) ساعت، (۳) تاولك‌ده نیچه ساعت بولور؟
۷۳) شیکرنڭ قداغی (۱۸) تین. بر کشی (٤) قداق شیکر آلدی. نیچه تین آقچه بیرر؟
۷٤) بر کتابده (۲۵) بیت. شوندی (٦) کتابده نیچه بیت بولور؟
۷۵) یامشچیك کون صاین (۳۵) چاقرم چابا. (۹) کونده نیچه چاقرم بارر؟

۷٦) بر مژیك پوطی (۳٦) تین ایله (۲۳) پوط صولی صاتدی. کوبمی آقچه آلور؟
۷۷) بر کشی صاژینی (۲۰) تین ایله (۱۲) صاژین اوطن کیسدی. کوبمی آقچه آلور؟
۷۸) پاراخود ساعتینه (۱۸) چاقرم بارا. (۱۲) ساعتده نیچه چاقرم بارر؟

(تاوكده ٢٤ ساعت)

٧٩) تاولك ده نیچه ساعت بولا ؟

٨٠) ایكی دفتر (٨) تین . بر كتاب ایكی دفترنك بهاسندن (٥) مرتبه قیبات . بوقچه كتابدن (٣) مرتبه قیبات . بوقچه نه حق بولا ؟

٨١) باقچه‌چی باقچه‌سینه (٧) قاین آغاچی اوطورتقان. آگارغه قاراغانده آلما آغاچن (٤) مرتبه كوبره‌ك اوطورتقان. اما چیه آغاچن آلما آغاچندن (٢) مرتبه كوبره‌ك اوطورتقان. بس اول باقچه‌سنه نیچه چیه آغاچی اوطورتقان ؟

٨٢) بچاننك پوطی (١٤) تین. صولی آندن (٣) مرتبه قیبات . بس (٩) پوط صولی آلور ایچون كوبمی آقچه كیره‌ك ؟

---

٨٣) بر شاكرد (٧) توب كاغد آلدی. (توب‌ده آلتی طاباق) . هر طاباغی (٣) تیندن. كوبمی آقچه بیرور ؟

٨٤) سیمانكه‌نك تداغی (٦) تین . چیكل‌وك آندن (٤) مرتبه قیبات. (٩) قداق چیكل‌وك آلورغه كوبمی آقچه كیره‌ك ؟

٨٥) بر توته‌ل ده (٩) قاون. ایكنچی توته‌ل ده آندن (٥) مرتبه كوبره‌ك. اوچنچی توته‌ل ده ایكنچی توته‌لده‌گیدن (٥) مرتبه كوبره‌ك. بس اوچنچی توته‌ل ده نیچه قاون بولا ؟

جمع، طرح هم ضرب

٨٦) بر كشی (٥) ر صومدن (٦) صارق؛ (٧) شه‌ر صومدن (٥) طای صاتقان . بارینه كوبمی آقچه آلور ؟

٨٧) بر مسافرغه (٩٧) چاقرم باررغه كیره‌ك ایدی، اول هر كوننی

(۳۰) چاقرمدن ایکی کون باردی. نیچه چاقرم باراسی قالدی؟

۸۸) بر شاکرد بر کوننی (۱۹) بیت اوقوغان، ایکنچی کوننی آندن (۳) مرتبه آرتق اوقوغان کتابنی چققان. کتاب نیچه بیتلی بولغان؟

۸۹) بر کتاب یوز ۱۰۰ بیتلی. اوشبو کتابدن بر شاکرد هر کوننی (۱۰) بیتدن (۷) کون اوقوغان. کتابنی اوقوب چغارغه نیچه بیت قالغان؟

۹۰) کیبتگه (۵) ر پوطلی (۱۳) قاپچق اون کیترگانلر. شول اونلردن بر کوننی (۱۷) پوط، ایکنچی کوننی آندن (۲۰) پوط آرتغراق صاتقانلر. کیبتده نیچه پوط اون قالغان؟

۹۱) باقچه‌ده یدی توته‌ل، هر توته‌لده (۱۲) قاربوز. بر کوننی (۳۰) قاربوز، ایکنچی کوننی آندن (۹) قاربوز کیم کیسکانلر. توته‌لده نیچه قاربوز قالغان؟

۹۲) بر کشی قداغی (۹) نیندن (۷) قداق ایت هم اون آلغان. اما اون ایچون ایتگه قاراغانده (۳۹) تین کیم تولەگان. بو کشی کیبتچیگه بر صوم بیرسه نیچه تین قایتاروب آلور؟

۹۳) بر فابریکده باری (۱۰۰) کشی اشلی. (۱۸) ی بالا. ایرلر بالالردن (۵) مرتبه آرتق. قالغانلری خاتونلر. خاتونلر نیچه؟

۹٤) بر کشی کیبتدن (۱۰) ر تینگه (۳) یاولق آلغان هم بر شال آلغان. شال ایچون اوچ یاولققه قاراغانده (۲۰) تین قیباتراق تولەگان. بو کشی شول نرسه ایچون بر کاغد آقچه بیرگاچ کیبتچی (۲۰) تین قایتاروب بیرگان. بو کشینڭ کاغدی نیچه صوملق بولغان؟

٩٥) بر شاگرد (١٦) تینلك (٤) کتاب هم (٩) تینلك (٣) کتاب آلغاچ بر صوم آقچه بیرگان . کوبمی قایتاروب آلور ؟

٩٦) برکشی (٢١) صومدن (٣) صغر آلدی . بونلرنك هر قایو-سینه آزق ایچون (٢) شەرصوم راسخود چغاردی . بس شول اوچ صغرنی هر برسن (٢٥) صومدن صاتسه بارینه کوبمی فائده ایتکان بولور ؟

٩٧) ایکی کشی طاوار آلماشالر . برسی (١٢) شەر تینلك (٦) یاولق هم (٢٠) تینلك بر کلەپوش بیره . ایکنچیسی (٤٨) تینلك بر شال هم هر بری (٧) شەر تینلك (٦) لیمون بیره . بونلرنك قایوسی آقچه اوستەر هم کوبمی اوستەر ؟

٩٨) برەو آیینه (٤٥) صوم ژالونیا آلا . فاتیر ایچون هر آیغه (١٠) صوم تولی . آشار ایچون هر آیغه (١٧) صوم کیته . بونلردن باشقه هر آیغه خدمتچی خاتونغه (٧) صوم بیره . طوقز آیدن صوڭ اوزینه کوبمی آقچەسی قالور ، اگرده (٤٦) صومغه ترشروب طونن تکدرگان بولسه ؟

٩٩) زاۋودده (٢٩) خدمتچی . بونلرنك هر بری کونینه (٢) صوم آلالر . بس بونلر بر آطنه ده کوبمی آقچه آلورلر ، اگرده (٥) وی (٣) کون ، ینه (٤) وی آطنه بویی آوراب اشلەمەگان بولسەلر .

تقسیم

١٠٠) (٣) صنفده یکرمی دورت بالا . بر صنفده نیچه بالا بولور . هر قایوسنده تیگز بولسه ؟

١٠١) بر کشی (٣٢) تینگه (۴) قداق ایت آلدی . ایتنك قداغی نه حق؟

١٠٢) بر کشی (۵) قداق کومچکه (٤٥) تین تولهدی . کومچنك قداغی نه حق؟

١٠٣) کانفیتنك قداغی (٣٦) تین . کومچنك قداغی آندن (٦) مرتبه آرزان . کومچ نیچه تین؟

١٠٤) پاراخود برساعتکه (٤٨) چاقرم بارا . جایاولی آندن (٨) مرتبه آزراق بارا . جایاولی بر ساعتکه نیچه چاقرم بارا؟

١٠٥) آتاسی (٤٢) یاشنده ، اوغلی آندن (٣) مرتبه یاشروك ، اوغلی نیچه یاشده بولا؟

١٠٦) بر تاولکده (٢٤) ساعت . یارطی تاولکده نیچه ساعت؟

١٠٧) بر قداقده (٩٦) مثقال . چیرك قداقده نیچه مثقال بولور؟

١٠٨) صارژینده (٤٨) وٌیرشوق . آرشینده نیچه وٌیرشوق؟

١٠٩) برکشی (٨٨) تینلك کومچ آلغان . اول نیچه قداق کومچ آلغان بولور، کومچنك قداغی (٤) تین بولسه؟

١١٠) بر بالا (٦۴) تینگه کتابلر. آلغان . هرکتاب (٨) تین طورسه، نیچه کتاب آلغان بولور؟

١١١) (٤) خدمتچی بر آیغه (٩٦) صوم اشلهگانلر. آنلرنك برسی بر آطنهغه کوبمی اشلهگان بولا؟

١١٢) بربالا کونینه (٢٤) بیت اوقی . ایکنچی بالا آندن (٤) مرتبه کیم اوقی . (٣٩) بیتلی کتابنی ایکنچی بالا نیچه کونده اوقوب چغار؟

۱۱۳) خلفه صنفده غی بالالرنك هر قایوسینه (۵)ر دانه بیروب (۷۵) کارانداش اولەشدی. صنفده نیچه بالا بولغان؟

۱۱٤) بر بای خدمتچیلرنك هر قایوسینه (٤)ر صو مدن بیروب (۱۰۰) صوم آقچه اولەشدی . آنك نیچه خدمتچیسی بولغان ؟

۱۱۵) (٦۵) عددی (۱۳) دن نیچه مرتبه آرتق ' (۱۳) عددی نیچه مرتبه کیم ؟

۱۱٦) (۹٦) عددن (۱٦) قالدر ر ایچون نیچه مرتبه کیمتورگه کیره‌ك ؟

تقسیم ایله ضرب

۱۱۷) (۳) آرشین پوصطاو (۹) صوم ، بس (۵) آرشین پوصطاو نه حق بولور ؟

۱۱۸) باقر قازاننك آورلغی (٦٤) قداق، کاسترول قازاندن (۱٦) مرتبه جیکل. بس شونداین (۲۵) کاسترول نیچه قداق تارتور؟

۱۱۹) بر بالاغه أتـکاسی (۱۲) تین آقچه بیردی . امّا اوزنده آندن (۳) مرتبه کوبره‌ك آقچه‌سی بار ایدی . بس شول آقچه لرغه کارانداش، آلغان بولسه نیچه کارانداش آلور ، اگرده هر کارانداشنی (٤) تینندن آلسه؟

۱۲۰) بر کشینك (۱٦) پوط بغدایی، آندن (٦) مرتبه کوبره‌ك آرشی بار ایدی. آرشنك (٤) دن بر الوشن صاتدی. نیچه پوط صاتقان؟

۱۲۱) بر سوداگیر (۴) تیندن (۹) لیمون، هم (۸) دانه افلیسون صاتوب بارینه بر صوم آقچه آلغان. بر بر افلیسوننی نه‌حقدن صاتقان؟

۱۲۲) (٥٤) تینگه (۹) قداق کیراسین بیره‌لر. (٥٤) تینگه نیچه قداق شیکر بیررلر، شیکرنك قداغی کیراسیننك قداغینه قاراغانده اوچ مرتبه قیبات بولسه؟

۱۲۳) (٥) قداق مای (۹٥) تین، (۳) قداق مای نه حق؟

۱۲٤) بر باقچه‌چی بر باقچه‌دن (۱٦) پوط، ایکنچی باقچه‌دن آکارغه قاراغانده اوچ مرتبه کوبره‌ك آلما آلغان. شول آلمالرنی طوطررغه نیچه قاپچق کرك بولور، اگرده قاپچق صاین (۴) ر پوط صالونسه؟

دورت عمل

۱۲٥) بر آدم (۲) شه‌ر صومدن (۳۸) کورکه، پوطی (۹) رصومدن (۸) پوط مای صاتوب شونلردن آلغان آقچه‌نك (۴) دن بر الوشینه طون تکدرگان. طون نه حق بولا؟

۱۲٦) (٥۷) دیسه‌تینه جیردن (۳۸) دیسه‌تینه‌سنی هر دیسه‌تینه‌گه (٦) صومدن صاتقانلر، قالغان جیرنی بارن (۱۳۳) صومغه بیرگانلر. قالغان جیرنك هر دیسه‌تینه‌سی نه حقدن صاتلغان بولا؟ هم بارکبك جیردن کوبمی آقچه آلنغان؟

۱۲۷) ایکی آدم (٤۰) دیسه‌تینه اورمان آلغانلر؛ برسی (۱۱۲۰) صوم توله‌گان، ایکنچیسی (۸٤۸۰) صوم توله‌گان. بونارغه آقچه‌لری

۱۴۲) (۳۵۱) صومغه (۱۱۷) آرشین صوقنا آلوب بولا. بس شول حق ایله (۶۳۳) صومغه نیچه آرشین صوقنا آلوب بولور؟

۱۴۳) پاراخود (۱۵) ساعتگه (۲۲۵) چاقرم یوری. بس (۱۸) ساعتگه نیچه چاقرم بورر؟

۱۴۴) بر پولقده (۱۶) روط، هر روطده (۲۵۰) صالدات. بس اوچ پولق صالدات ایچون (۲۷) کونگه نیچه پوط ایت کیره‌ك بولور، اگرده کون صاین هر ایکی یوز صالداتغه (۳) پوط کیتسه؟

۱۴۵) (۸۴۰) اوگزنی (۶) کون تربیه ایتو نه حق طورر، اگرده هر بیش اوگزگه کون صاین (٤) پوط پچان کیتسه؟ بر یوك پچان (٤) صوم طورا، بر یوکده (۲٤) پوط.

۱٤٦) (۵۵٦) صوم (۲۰) تینگه (٦۱۸) پوط ایکمك آلوب بولا. (۹۰۹) صومغه نیچه پوط آلوب بولور؟

---

۱٤۷) ایکی فرقه خدمتچیلر اش اشلب (۱٤۹۸) صوم آقچه آلدیلر. برنچی فرقه‌دن (۲۵) کشی بونلری (۱٤) کون اشله‌دی هم آلدیلر (۷۸٤) صوم. ایکنچی فرقه (۱۷) کون اشله‌دی. ایکنچی فرقه‌ده نیچه کشی؟ (هر فرقه آدملر بنڭ کونلك بهالری مساوی).

۱٤۸) پویزد (۱۸) ساعت باررغه تیوش. (۱۵) ساعتینه (۳٦۰) چاقرم کیتدی. قالغان ساعتلرده ساعت صاین (۳) ر چاقرم آرتق باراچق. بس (۱۸) ساعتده باری نیچه چاقرم بارر؟

۱٤۹) بر آدم (۵۵) دیسه تینه بغدای چاچدی. هر دیسه تینه یرنی (۱۲) شەر صومغه آلغان ایدی. اشله‌گان ایچون هر دیسه تینه‌گه بنه (٦) شار صوم توله‌دی. هر دیسه تینه‌گه (۹) ر صوملق اورلق چاچدی. اورغان ایچون هر دیسه تینه‌گه (۷) شەر صوم بیردی.

صوقغان ایچون هر یوز پوطقه (٤) صوم تولەدی . هر دیسه تینه دن (٦٠) شەر پوط بغدای آلدی . بوآدم بار بغدایلرن صاتقاچ (١٤٩٨) صوم طابش ایتدی . بس بار بغدایلرن نه حقغه صاتقان بولا ؟

---

١٥٠) بر آدم (٥٠٢٠) صومغه اوگزلر هم صارقلر آلدی. مجموعسی (١٨٣) باش . هر اوگزنی نه حقدن آلغان بولور، اگرده اوگزلر صارقلرغه قاراغانده (٤٩) باش کیەرەك بولوب هر صارقنی (۴) صومغه آلغان بولسه ؟

١٥١) ایکی برادرنڭ ایکاوینه (٢١٥٥) قاپچق اونلری بولغان . آنلر برتیگز بها ایله شول اونلرن صاتقانلرده آلغان آقچەلرینه برسی (١١٧) باش آط آلغان، هر آطنی (٨٠) صومدن . ایکنچیسی (١٠) دیسەتینه جیر آلغان، هر دیسەتینەسی (٣٥٧) صومدن. بس هر برسینڭ نیچه شەر قاپچق اونلری بولغان ؟

---

١٥٢) جایاولی اوچ تاولك گه (١٣٢) چاقرم کیتدی . پاراخود (٧) تاولك گه نیچه چاقرم بارر، اگرده جایاولیگه نسبتاً پاراخود اوچ مرتبه تیزرەك یورسه ؟

١٥٣) بر آدم برلیانت چلبر، برلیانت ساعت، برلیانت آلقا آلغان؛ اوچەون (٥٩٥) صومغه. بونرسەلرنڭ هر برسی نه حق طورا، اگرده ساعت، چلبردن دورت مرتبه قیبانراق ، اما آلقا ساعتدن (٣) مرتبه قیباتراق بولسه ؟

---

١٥٤) آرشینی (٧) صوملق برتورلی صورتدن (٣٢٦) آرشین صوقنا آلغانلر، هم ایکنچی صورتدن (٥٢٠) آرشین صوقنا آلغانلر. بو

صوقنالرنڭ مجموعینه کوبمی توله‌رگه کیره‌ك بولور. اگرده برنچی صورتنڭ بیش آرشیننه بیرلگان حقنی ایکنچی صورتنڭ یدی آرشیننه تولنگان بولسه؛ یعنی ایکنچی صورتنڭ هر یدی آرشینی برنچی صورتنڭ هر بیش آرشینی طورغان بهاده بولسه؟

۱۵۵) (۳۵) آدمدن عبارت بولغان برفرقه خدمتچیلر (۱۸) کون اشله‌ب (٦۳۰) صوم آقچه آلدیلر. (۲۱) آدمدن عبارت بولغان برفرقه خدمتچیلر (٤۲) کونده اشله‌ب نه قدر آقچه آلورلر، اگرده بهالری اوّلگیلر ایله مساوی بولسه؟

۱۵٦) (٤۰) دیسه‌تینه پچانلك (۷) یلغه (۱۲٦۰) صومغه صاتلغان. شونلر کبی (۲٦) دیسه‌تینه پچانلکنی (۸) یلغه صاتلسه کوبمی آقچه آلنور؟

۱۵۷) پوطی (۱٦) شه‌ر صوملق (۱۸۰) پوط کوفی ایله (۸۰) پوط شیکر آلماشه‌لر. شیکرنڭ پوطی (٦) صوم. شیکرگه اوسته‌ب ایتده بیره‌لر. نیچه پوط ایت بیررلر؛ اگر ایتنڭ پوطی (۸) صوم طورسه؟

II

ایکنچی فصل

بر قدر چیتن مسئله‌لر

۱۵۸) فابریکنڭ اشله‌وچی ایرلر ایله خاتونلرغه بارسینه (٤٩٤٣) صوم آقچه بیرلـگان. خاتونلر ایرلردن (۱۱۳) صوم آرتغراق آلغانلر. بس شونڭ نیچه خاتون، نیچه ایر بولغان بولور؛ اگرده هر خاتون (۲) صوم، هر ایر (۳) صوم آلغان بولسه؟

۱۵۹) آمبارده آرش هم بغدای اونی ایکاوی (۲۰۰۰۰) پوط. آرش اوننـدن (۳۸٤۰) پوط صاتلسه، بغدای اوننـدن شونڭ قدر ایکی صاتلسه آمبارده قالغان بغدای ایله آرش تیگزله‌نه، یعنی آمبارده نه قدر آرش اونی قالسه شول قدر بغدای اونی قالا. بس صاتلغانچه‌غه قدر آمبارده آرش اونی نیچه پوط هم بغدای اونی نیچه پوط؟

۱۶۰) اوچ برادرنڭ (۲۳٦,۲۵۰) صوم آقچه‌لری بولغان. برنچی برادرنڭ ایکنچی برادرنکینه قاراغانده (۲۵۹۷۰) صوم آرتغراق. اوچنچی برادرنڭ برنچی برادرنـکینه قاراغانڭ (۲۵۹۷۰) صوم آرتغراق. بس هر برهم بره‌مینڭ نیچه شه‌ر صوم آقچه‌لری بولغان؟

۱۶۱) آلنغی کوپچه‌کنڭ ئه‌یله‌نه‌سی (۳) آرشین. آرتقی کوپچه‌کنڭ (۵) آرشین. نه قدر مسافه بارغاندن صوڭ آلنغی کوپچه‌ك آرتقیدن (۹٦) مرتبه آرتغراق ئه‌یله‌نور؟

۱۶۲) بر زور شاکغه اوچ طروبا کرگان. برنچی طروبا اوزیگنه (۸) ساعت مقداری وقت صو آغزوب طورسه شاكڭ طولا. ایکنچی طروبا اوزیگنه دورت ساعتده طوطرا. اوچنچی طروبانڭ

اوزیگنه شاکنی طوطروری ایچون (١٦) ساعت مقداری وقت صو آغزوب طورووی کرك. اگرده طروبالرنك بارن بریولی (٢) ساعت مقداری آچلوب طوروالسه شاکغه (٤٩٠) بوچقه صو قوبولغان بولا. بس شاکنی طوطرلسه نه قدر صو کرور؟ هم هر ساعتکه هر بر طروبا نیچه شەر بوچقه صو یبەره؟

١٦٣) ایو، یر، هم اورمان اوچەون (٢٦٠٠٠) صومغه آلغانلر. اورمان ایله یرنك هر برەمینه کوبمیشەر تولەنگان بولور، اگرده ایو ایله یرنك یعنی ایکاوینك حقی اورماننك حقینه نسبتاً (٣) مرتبه قیبا تراق بولسه، امّا یرایله اورماننك ایکاوینك حقی ایونك حقینه قاراغانده (٤) مرتبه قیباتراق طورسه؟

١٦٤) پاراخودنك ٢ نچی هم ٣ نچی قلاصنده قزاندن اسڤیاژ پریستانینه قدر (٨٨) کشی باردی. ٢ نچی قلاص ایچون بیلیت حقی (٣٥) تین. امّا اوچنچی قلاصنك هر (٧) دانه بیلیتی ٢ نچی قلاصنك (٥) دانه بیلیتینه مساوی. ٢ نچی هم اوچنچی قلاص ایچون یوقاریك مذکور (٨٨) کشیگه مجموعی (٢٦) صوملق صاتلغان. بس ٢ نچی قلاصده نیچه کشیده، ٣ نچی قلاصده نیچه کشی؟

١٦٥) بر بای (٢٤٥٧٠) صوم بورچلی بولغان ایکان. هر یلده مساوی تولەب کیله کیله (٩) یلدن صوك آنك بورچی (٣٥١٠) صومغه غنه قالغان. شول قالغان بورچنی طاغن نیچه یلك تولەب بترر، اگرده ایندی یل صاین اوّلگی یللرغه قاراغانده ایکی مرتبه کیمرەك تولەب بارسه؟

١٦٦) پاراخود پریستاندن اوچ تورلی صورتدن، باریسی (٨٩٨٥) قاپچق اون بولغان. برنچی صورتدن (٤٤٢٥) قاپچق، ایکنچی صورتدن (٢٦٩٤) قاپچق، اوچنچی صورتدن (١١٧٢) قاپچق اون آلغاندن صوڭره هر صورتده اون برابر قالغان. مسئله صوری: اوننی

طاشوماسدن اوّل هـر صورتده نیچه شەر قاپچق اون بولغان ؟

١٦٧) بر بای اوچ اوغلینه بر ایو هم بر نیچه دیسەتینه یر هم اوچ دیسەتینه قدر اورمان قالدرغان. شونلردن باشقه ینه (٤٨٣٠) صوم آقچەده قالدرغان . ایونی (١٥٠٠) صومغه، اورماننڭ هر دیسەتینەسنی (٢٨٥) شەر صومغه ، یرنڭ هر دیسه تینه سنی (٦٧) شەر صومغه صاتقاندن صوڭره اوغللری بار کبك آقچەنی اوچەوینه مساوی بولـگانلر . هر برسینه (٣٩٤٩) شەر صوم تیـگان . مسئله صوری : اتکالری نیچه دیسەتینه یر قالدرغان ؟

١٦٨) سوداگیر (٣٥) شەر صومدن (٣٧) صغر ، (٧) شەر صومدن (٦٣) بوزاو ، (٦٢) شەر صومدن (٥) اوگز آلوب شونلرنی صاتقاندن صوڭره صغرلرنڭ بارندن (١٨٥) صوم طابش ، بوزاولردن (٦٣) صوم ضرر ، اوگزلردن (٥٥) صوم طابش کورگان . بس بار حیوانلرن نه حقغه صاتقان ؟ هم هر برەم برەمن نیچه شەر صومدن صاتقان ؟

١٦٩) برآدم (٣٦٢٥٠) پوط آرش صاتقان . پوطی (٤٠) تیندن. شوندن آلغان آقچەنڭ یارطیسن بورچلرینه بیرگان یعنی تولەگان . قالغان آقچەنڭ (١٨٥٠) تنکەسن خدمتچیلرگه بیرگان . ایندی قالغان آقچەسینه (٥٦) شەر صومدن (٥٠) باش صغر هم (٦٥) شەر صومدن برنیچه آط آلغان . مسئله صوری : بو آدم نیچه باش آط آلغان ؟

١٧٠) بر فابریکده ایرلر، خاتونلر هم بالالر اشلیلر. باریسی (٦٥١) کشی . هر هفته اشلەگاندن صوڭره بونلر باریسی نی قدر آقچه آلورلر ، اگرده بالالرنڭ هر برسینڭ کونلك حقی (٣٠) تین، خاتونلرنڭ هر برسینڭ کونلك حقی (٤٥) تین، اما ایرلرنڭ هر برسینڭ کونلك حقی (٩٠) تین بولوب بالالر فرقەسی بار کبك جماعتنڭ یعنی (٦٥١) نڭ (٧) دن برسی، خاتونلر فرقەسی جماعتنڭ (٣)دن برسی، ایرلر فرقەسی شوندن قالغانی بولسه؟

۱۷۱) هر آرشیننه (۳) ر صومدن اوچ آدم (۷۸۳۰) صوملق پوصتاو آلغانلر. اوچنچی کشیگه نیچه آرشین پوصتاو تیوش بولور؛ اگرده برنچی کشی اوزینه تیگان پوصتاونی (۱۵۰۰) صومغه صاتسه (۳۰۰) صوم ضرر کورەچك، اما ایکنچی کشی اوزینه تیگان پوصتاونی (۱۵۰۰) صومغه صاتسه (۱۹۵) صوم طابش کورەچك بولسه؟

۱۷۲) (۱۷) آرشین بارخت ایله (۳٦) آرشین طولاغه یعنی بارسینه (۲٦۱) صوم تولەگانلر. طولانڭ آرشینی نی حقده بارختنڭ آرشینی نی حق؛ اما بارخت طولاغه قاراغانده (۳) مرتبه قیبانراق؟

۱۷۳) بر بایار بورچلرن تولەرایچون یرلرن صاتمقچی بولغان. بر کشی آنڭ یرلرینه هر دیسەتینەسینه (۱۰۵) صوم بیرگان ایکان. بایار صاتماغان. چونکه شول حق ایله صاتسه بورچلرن تولەرگه ینه (۱۲۵٤۰) صوم یتمەیەچك ایکان. شوندن صوڭ هر دیسەتینەسن (۱۱۲) شەر صوم ایله ایکنچی آدمگه صاتقانده شوندن آلغان آقچه ایله بورچلرن تولەگان هم اوزینەده (٤۸۰) صوم آقچەسی قالغان. مسئله صوری: بایارنڭ بورچی نیقدر بولغان، همنیچه دیسەتینه یر صاتقان؟

۱۷٤) برکشی دیسەتینەسی (۱۸۰) صومدن (۵۲۵) دیسەتینه یر صاتقان. شوندن آلغان آقچەنڭ (٤۸٦۳۵) صومن بورچلرینه تولەگان. (٤۰۳۲۰) صومینه یورط آلغان. قالغان آقچەنڭ (۵) دن برالوشینه یورطنی توزەتدرگان. شول قدر راسخوطلرندن قالغان آقچەسینه آطلر آلغان. هر آطقه (۱۲۳) صوم تولەب. بس بوکشی نیچه آط آلغان بولا؟

۱۷۵) اوچ بوماژنیکك باری (٤۲٤۵۰) صوم آقچه بار. برنچیدن ایکنچی بوماژنیکگه (۳٦۵۰) صوم صالونسه، ایکنچیدن اوچنچی بوماژنیکگه (۲۲۵۰) صوم صالونسه همەسنك آقچه مساوی بولا. بس هر بوماژنیکده نیچەشەر صوم آقچه بار؟

۱۷٦) ایکی کشی طاۋارلر آلماشەلر. برسی هرکیسەگی (٦۰)

آرشینلی (۱٦۰) کیسه‌ك صوقنا بیره؛ صوقنانك آرشینی (۷) شه‌ر صوم. هم هر کیسه‌گی (٤٥) آرشینلی (۸۰) کیسه‌ك دراب بیره؛ درابنك آرشینی (۹) ر صوم. ایکنچی کشی آکارغه قارشی هر کیسه‌گی (٥۰) آرشینلی (۳۰۰) کیسه‌ك صوقنا بیره؛ آرشینی (٤) ر صوملق. ینه هر کیسه‌گی (٤۸) آرشینلی (۱۲۰) کیسه‌ك دراب بیره؛ آرشینی (٥)ر صوملق. مسئله صوری: بونلرنك قایوسی ینه آقچه اوسته‌ر، کوبمی اوسته‌ر؟

۱۷۷) ایکی شهرنك آراسی (۱٤۲۲۰) چاقرم. شول شهرلردن ایکی کشی قارا قارشی یولغه چقدیلر. بونلر نیچه ته‌ولکدن صوڭ اوچراشورلر، هم اوچراشقان وقتده هرقایوسی نیچه‌شه‌ر چاقرم یورگان بولور، اگرده برسی ته‌ولگینه (۷٦) چاقرم، ایکنچیسی ته‌ولکگه (۸۲) چاقرم یورسه‌لر؟

۱۷۸) بر ماغازینغه هر برسی (۳۹) ر صوملق بر نیچه تگو ماشیناسی کیتروب اول ماشینه‌لرنك هر برسنی (٥۲) شه‌ر صومغه صاتوب (۸۹۱) صوم طابش ایتدیلر. ایکنچی ماغازینغه هر برسی (٥۰) شه‌ر صوملق ینه برنیچه دانه تگو ماشیناسی کیتروب هر برسنی (٦٥) شه‌ر صومغه صاتقاندن صوڭره (۱۱٤۰) صوم طابش ایتدیلر. بس بو ایکی ماغازینغه نیچه دانه ماشینا کیترلگان بولا؟

۱۷۹) ٥٦ کیرپچ صوغوچیلر بر آیده (٤۰٦۰۰) دانه کیرپچ صوقغانلر. شونلر کبك اشله‌سه‌لر (۳۷) کشی ایکی آیده نه قدر کیرپچ صوغارلر؟

۱۸۰) برخدمتچی (۱۲) دوژینه لامپانی کیبتکه کیتررگه سویله‌شکان. اگرده لامپالرنی بوزمای واطمای سلامت کیترسه لامپا باشینه (۸) رتین بیرمکچی بولغانلر. اگرده واطسه واطلغان لامپا صاین (۲٥) شه‌رتین اوزندن آلماقچی بولغانلر. خدمتچی لامپالرنی طاشوب بترگاندن صوڭره فقط (٦) صوم (٥۷) تینگنه آقچه آلغان. بس نیچه لامپانی واطقان؟

۱۸۱) پچانلك ایله اورمان آلغانلر. ایکاوینه (۱۲۱٦۰۰) صوم

توله‌گانلر . اورمانتك بر دیسه‌تینه‌سی پچانلکنك بر دیسه تینه سینه قاراغانده (۲) مرتبه قیباتراق . امّا بتون پچانلك دیسه تینه یوزندن بتون اورمانغه قاراغانده (۳) مرتبه کوبره‌ك . پچانلکنك دیسه‌تینه‌سی (۹۵) صوم طورا . مسئله صوری : اورمان وپچانلك مجموعی نیچه دیسه تینه یر آلنغان ؟

۱۸۲) اوچ برادرنك اوچه‌وینه (۱۳۵،۲۲٦) صوم آقچه‌لری بار. برنچیسنکی ایله ایکنچیسنکن برگه قوشساق (۱۱۸،۹۲۹) صوم بولا. اگر ده ایکنچیسنکی ایله اوچنچی برادرنکن قوشساق (٤٤،۱٤۲) صوم بولا . بس بو برادرلرنك هر بره‌مینك نیچه شه‌ر صوم آقچه‌لری بار ؟

۱۸۳) هر برسن (٦۳) صومدن (٦٤٥) باش صغر ، هر برسن (٦) صومدن (۷٦۹) باش صارق ، هر برسن (۱۲) صومدن (۲۰۹) باش طانا صاتقانلر . شوندن آلغان آقچه‌غه هر دیسه‌تینه‌سی (۲۳۸) صومدن (۲٤۷) دیسه‌تینه یر آلغانلر . یرگه توله‌رگه کوبه‌ی آقچه‌لری یتمه‌گان ؟

۱۸٤) بر شاگردگه (۳٦۸) عددینه ضرب ایته‌ر ایچون بر معین عدد بیرگانلر . شاگرد ضرب قیلغان. حاصل ضربی (۱۰۱٦٤٦) بولغان. لکن شاگرد یاکلش ضرب قیلغان. چونکه درست بولغانده حاصل ضرب شاگردنك حاصل ضربینه یعنی (۱۰۱٦٤٦) دن (۷۰۷۰) کیم بولورغه کرك ایدی . مسئله صوری : (۳٦۸) گه ضرب قیلور ایچون شاگردگه نیندی عدد بیرگانلر ؟

۱۸۵) ملطق زاۋودنده (۱۹۰۵) دانه ملطق اشله‌ب هر دانه‌سن (۸۷) شه‌ر صومدن صاتقانلر . ملطق باشینه نه قدر طابش کورگان بولورلر ؛ اگر ده بار ملطقغه (۹۹۰٦۰) صوملق ماده‌لر کیتکان بولسه ؟

۱۸٦) بارژادن طاوار طاشور ایچون دورت فرقه (پارتیا) خدمتچی یاللاغانلر . برنچی فرقه‌ده (۱٤) کشی ؛ هر کشی کون صاین (۲۵۲) پوط طاشی . ایکنچی فرقه‌ده (۲۸) کشی ؛ هر برسی کون صاین (۲٤۹) پوط طاشی . اوچنچی فرقه‌ده (۲۳) کشی ؛ هر برسی کون صاین

(٢٥٦) پوط طاشی. دورتنچی فرقه‌ده (١٥) کشی، هر برسی کون صاین (٢٤٧) پوط طاشی. مسئله صوری: بارژاده نیچه پوط طاوار بولغان؟ اگرده بو دورت فرقه خدمتچیلر اوچ کون طاشوغاندن صوکره‌ده ینه بارژاده (٥٧٨٩) پوط طاوار قالغان بولسه.

١٨٧) پاراخود (٧) ساعتده (١٥٣) چاقرمده (٤٢٠) صاژین کیتکان. شول پاراخود (١٢) ساعتده (٤٠) مینوتده کوبمی بارر؟

١٨٨) ٢٥ آرشین دراب ایله (٤٨) آرشین صوقناغه ایکاوینه (٢٢٠) صوم توله‌گانلر. درابنڭ هر آرشینی هم صوقنانڭ هر آرشینی کوبمیدن کیلـگان؛ اگرده صوقنانڭ (٨) آرشینی درابنڭ بیش آرشینی بهاسینه مساوی بولسه؟

١٨٩) ایکی کیسمه‌کده باری (٦٠) چیله‌ك صو بار. برسندن ایکنچیسینه (٥) چیله‌ك آلوب صالسه‌ق ایکنچی کیسمه‌کده برنچی کیسمه‌کـگه قاراغانده ایکی مرتبه آرتق بولا. هر بر کیسمه‌کلرده نیچه‌شه‌ر چیله‌ك صو بولغان؟

١٩٠) (١٨٧٦) صومغه صغرلرهم صارقلر آلغانلر. باریسی (١٠٠) باش. صغرلر (٣٥) صومدن، صارقلر (٧) صومدن. بس نیچه باش صغر هم نیچه باش صارق آلغانلر؟

١٩١) آرت کوبچه‌کنڭ ئه‌یله‌نه‌سی (٤) آرشین (٦) ۋیرشوك. آلنغی کوبچه‌کنڭ ئه‌یله‌نه‌سی (٣) آرشین (٢) ۋیرشوك. (٣) چاقرمده (٢٥٠) صاژین بارغاندن صوکره آلنغی کوبچه‌ك آرتقی کوبچه‌کـگه قاراغانده نیچه مرتبه آرتق ئه‌یله‌نگان بولور؟

١٩٢) (١٨٥٤٠) صومدن ایکی یلغه (٢٢٢٤) صوم طابش ایتکانلر. ٪ باشینه یعنی هر یوز صوم باشینه یلـدن کوبمی طابش ایتلـگان بولا؟

١٩٣) بر کشینڭ بیك کوب آقچه‌سی بار ایکان. شول آقچه‌لرنی اوچ بانقه‌غه بولوب صالغان. بر بانقه‌دن یل صاین هوم باشینه (٨) تین، ایکنچی بانقه‌دن صوم باشینه (٦) تین، اوچنچی بانقه‌دن (٥) تین آلا ایکان. شول روشچه اول کشی هر بانقه‌دن یل صاین (٤٨٠)

صوم‌اوسم (فائض) آلوب طورا ایکان. اول کشینك شول اوچ بانقه‌ده باری نیچه صوم آقچه‌سی بار؟

۱۹٤) سوداگیر اوزی هر (۷) آرشینغه (۱۷) صوم توله‌ب آلغان صوقنالرن هر طوقز آرشینن (۲۵) ر صومدن صاتوب (۳۴) صوم طابش ایتـکان. اول سوداگیر نیچه آرشین صوقنا صاتقان؟

۱۹۵) بر آتا اوزینك اوغلینه (۲۵) حساب مسئله‌سی صالورغه بیرگان. لـکن اوشبو شرطلرنی قویغان: درست چقغان هر مسئله‌گه آتاسی (۳) ر تین توله‌مکچی بولغان، درست چقماغان مسئله‌لرنك هر قایوسینه اوغلی (۵) ر تین بیرمکچی بولغان. مسئله‌لرنی چغاروب بتر-گاندن صوڭره اوغلی أتـکاسندن (۵۴) تین آقچه آلغان. بس اوغلی نیچه مسئله‌نی درست، نیچه مسئله‌نی یاڭلش چغارغان؟

۱۹٦) بر فابریکده ایرلر ایله خاتونلر اشله‌گانلر. ایرلر خاتونلردن (٤) مرتبه آرتق. ایرلر آیینه (۱۲) صومدن، خاتونلر (۸) صومدن آلغانلر. اما بر یل اشله‌گاندن صوڭره بارسینه (۲٦۸۸۰) صوم آلغانلر. بس بو فابریکده نیچه خاتون، نیچه ایر؟

۱۹۷) بر کشینك یانده بر نیچه تین آقچه‌سی بولغان. آڭارغه بر نیچه خیرچی (سائلچی) اوچراغان. اول کشی شونلرغه صدقه بیرمکچی بولغان. اگرده هر خیرچیگه (۵) ر تین بیرسه (۱۰) تین آقچه-سی یتمه‌یه‌چك، اگرده هر خیرچیگه (۳) ر تین بیرسه (۱٤) تین آقچه-سی آرتوب قالا. بس نیچه خیرچی بولغان، هم اول کشینك یانده نه قدر آقچه‌سی بولغان؟

۱۹۸) (۲۰۰) صومغه چانا هم آط آلغانلر. آطنك بهاسی چانانك بهاسندن (۷) مرتبه قیباتراق. بس چانا نه حق؟ هم آط نه حق؟

III

اوچنچی فصل

تحویلات

۱۹۹) ۱۲ پوطده نیچه قداق ؟

۲۰۰) ۳ قداقده نیچه مثقال ؟

۲۰۱) ۴ مثقالده نیچه دولی ؟

۲۰۲) ۱۷ چاقرمده نیچه صاژین ؟

۲۰۳) ۸۸ صاژینده نیچه آرشین ؟

۲۰۴) ۲۰ آرشینده نیچه ؤیرشوك ؟

۲۰۵) ۳ یلده نیچه کون ؟

۲۰۶) ۱۷ آطنه‌ده نیچه کون ؟

۲۰۷) ٦ ساعتده نیچه مینوت ؟

۲۰۸) ١٦ اسطوپاده نیچه دیسته کاغد ؟

۲۰۹) ٤ دیسته‌ده نیچه طاباق ؟

۲۱۰) بر صاژینده ایکی آرشینده نیچه ؤیرشوك ؟

۲۱۱) بر چاقرمده (۴۰) صاژینده نیچه آرشین ؟

۲۱۲) ۲ اسطوپاده ۳ دیسته‌ده نیچه طاباق ؟

۲۱۳) بر پوطده بیش قداقده نیچه مثقال ؟

۲۱٤) ۳ یلده دورت آیده نیچه کون ؟

۲۱۵) بر صاتوچی (٤) پوط ؤارینیه‌نی ایکیشه‌ر قداقلی صاوتقه طوطرسه نیچه صاوت کیره‌ك ؟

٢١٦) اوچ قداق چاینی (٦) شار مثقاللی ایئوب بەیلەسە نیچە کیسەك چای بولور؟

٢١٧) ١٦ ساژین‌دە ایکی آرشین اوزونلقدە بولغان بر قوصوق صار پینکەدن نیچە کولملك‌چغار، اگردە هر کولملك‌گە (٤) آرشین کرسە؟

٢١٨) ٤٩ آرشین‌دە بیش ۋیرشوقلی بر قوصوق بارختنك هر ۋیرشوغن (٥٠) شەر تیندن صاتسەلر کوبمی آقچە آلنور؟

٢١٩) کیبتدە ٤ اسطوپادە ١٣ دیستە کاغد بار. بارسی نیچە طاباق؟

٢٢٠) (٢٨٥) تیندە نیچە بیش تینلك؟

٢٢١) (٤٥٠) تیندە نیچە اون بیش تینلك؟

٢٢٢) (٣٥٠) اون تینلك نیچە صوم بولا؟

٢٢٣) (١٤٤٠) قداق نیچە پوط بولا؟

٢٢٤) (٣٨٤) مثقال نیچە قداق؟

٢٢٥) (٣٣٠) آرشین نیچە صاژین بولا؟

٢٢٦) (٧١٤) صوتقە نیچە هفتە بولا؟

٢٢٧) (٧٢٠) مینوت نیچە ساعت؟

٢٢٨) (٤٨٠) دیستە کاغددە نیچە اسطوپ؟

٢٢٩) (٢٢٨) طاباق نیچە دیستە بولا؟

٢٣٠) (١٥٠) دانە دفتر ایچون نیچە دیستەدە نیچە طاباق کاغد کیرەك هر دفترگە اوچ طاباق کرسە؟

٢٣١) قداغن (٦) شاز تیندن حساب قیلوب بر قاپچق اونغە (١٠) صومدە (٦٢) تین آقچە تولەنسە، قاپچقدە نە قدر اون بولغان بولا؟

٢٣٢) خدمتچی اوچ آیغە ٢٢ صوم ٥٠ تین آقچە آلسە اوچ کون اشلەگان ایچون کوبمی آلورغە تیوشلی؟